

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2013/14:50

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:50

Fredagen den 15 augusti

1 § Utrikes frågor (gemensamt sammanträde med utrikesutskottet) Åtterrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 22 juli 2014

Information inför extra möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 15 augusti 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Härmed är EU-nämndens sammanträde påbörjat. Innan vi ber kabinetssekreterare Frank Belfrage komma in vill jag höra om det är nämndens uppfattning att en praoelev, Alexandra Persson, kan närvara i Skandiasalen under sammanträdet. Jag uppfattar att det inte finns några hinder för det.

Då har vi kommit in på utrikes frågor. Jag föreslår av vi låter kabinetssekreterare Belfrage gå igenom de fyra punkterna – Irak, MEPP/Gaza, Libyen och Ukraina. Därefter blir det öppet för frågor, och när den informationen är över kommer EU-nämndens ledamöter och ersättare att fortsätta med det egentliga samrådet.

Medan jag sagt detta har kabinetssekreterare Frank Belfrage med medarbetare kommit in i Skandiasalen och vi hälsar dem välkomna. Jag undrar om det finns några A-punkter. Nej, det finns det inte. Vi kan väl göra så, kabinetssekreteraren, att vi först tar åtterrapporten och de olika punkterna informationsvis, och sedan samråder kabinetssekreteraren med EU-nämnden i ett senare skede.

Anf. 2 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Ordförande! Låt mig först säga något om åtterrapporeringen från förra FAC den 22 juni. Där har rapport avgivits. Lunchdiskussionen handlade om just Irak och Gaza/MEPP. Det kommer vi tillbaka till så jag kan kanske hoppa över de diskussionerna. De är inflätade i den fortsatta diskussionen, och om ordföranden är med på det går jag direkt in på dagordningen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det blir utmärkt.

Anf. 4 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Första punkten har samlingsrubriken Södra grannskapet, och där är huvudpunkten naturligtvis Irak. Det är väl den punkten som kommer att dra till sig mest uppmärksamhet och engagemang från ministrarnas sida.

För att sammanfatta och rekapitulera läget kan jag säga att det varit en dramatiskt försämrad utveckling i Irak under de senaste veckorna. Nya samhällen har fallit under Isils kontroll – Islamiska staten heter de numera – och striderna har närmast sig både Bagdad och Erbil. Den humanitära situationen är akut, och det är svårt att under pågående strider bedriva humanitärt arbete och nå fram till de behövande.

Den amerikanske presidenten gav i torsdags tillstånd till ingripande från luften för det amerikanska >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Det har något förändrat utvecklingen, och de kurdiska styrkorna har under de senaste två dagarna återtagit vissa förlorade områden. Situationen är dock väldigt flytande. Utmärkande för IS militära operation är en mycket snabb och flexibel rörlighet. De rör sig över stora terrängområden med stor hastighet. Man kan dock urskilja två huvudfronter. Den ena är att försöka trycka tillbaka de kurdiska styrkorna, men målet är naturligtvis att på sikt försöka komma till Bagdad. Vi ser med oro på sådana områden i norra Irak som ju har många Sverigeanknytningar.

USA:s flygvapen har också släppt förnödenheter – mat och vatten – till de yazidiska flyktingarna i Sinjar, och vi har tagit del av de amerikanska uppgifterna om att de varit på plats i Sinjarbergen och konstaterat att antalet människor där är betydligt mindre än man hade befarat. Många har redan tagit sig därifrån.

Våldet har bedömts kräva ett stort antal civila dödsoffer. Tillgången till mat försämras kontinuerligt. Totalt finns enligt FN nu 1,2 miljoner internflyktingar i landet. 1,5 miljoner människor bedöms vara i behov av humanitärt stöd. OCHA, FN:s humanitär- och katastrofenhet, understryker dock att situationen utvecklas snabbt och antalet behövande människor på flykt i Irak kan vara högre. Utöver internflyktingarna finns omkring 230 000 syriska flyktingar i norra Irak.

FN har dragit i gång en strategisk plan och en appell för Irak. Den uppgår till 312 miljoner dollar. Den är finansierad till 542 miljoner, vilket är en ganska unik situation, alltså att vara finansierad till över 170 procent, detta bland annat genom ett omfattande stöd från Saudiarabien som nu håller på att utbetalas. OCHA arbetar därför med att revidera appellen utifrån denna unika finansiella situation.

Som en parentes kan vad gäller det svenska biståndsarbetet sägas att vi tidigare haft ett reguljärt biståndsprogram med Irak. Under åren 2004–2016 planeras det att utbetalas – det fortsätter ju ett tag till – 1 ½ miljard kronor. Det svenska biståndet har gått till främjandet av demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män, antikorrupcion och stöd till det civila samhället. Nu har naturligtvis tyngdpunkten gått över kraftigt till det humanitära. Under 2014 har Sverige betalat ut 120 miljoner kronor i vanligt bistånd och 95 miljoner kronor i humanitärt bistånd. Sedan konflikten eskalerade har vi via Sida beslutat om ytterligare humanitärt stöd om drygt 50 miljoner kronor. Vi

arbetar bland annat inom olika internationella organisationer såsom migrationsorganisationen IOM, Norska flyktingrådet och Internationella Röda Korset. Vi är fortsatt bland de största givarna till organisationer som finns på plats i Irak och arbetar med humanitärt stöd.

Vi har beredskap att styra om ytterligare medel till humanitära insatser i Irak. Vi följer situationen noggrant och är redo att agera snabbt. Det är viktigt att alla insatser baseras på konkreta behov. Vi arbetar just nu både med EU/ECHO och FN/OCHA för att få den konkreta behovsbilden tydliggjord för oss för att kunna ge bästa möjliga hjälp till de nödlidande människorna. Det är samma bild som vi tidigare upplevt under jordbävningen i Haiti och vid andra stora katastrofer, nämligen att det internationella samfundet måste vara väl samordnat så att man inte springer i vägen för varandra och inkommer med alltför mycket av en viss vara och sedan missar annat. Det gäller alltså att hålla ihop och få en tydlig behovsbild. Det är det som vi och andra nu arbetar med.

FN:s säkerhetsråd har också diskuterat situationen i Irak, och ordförandeskapet har gått ut med ett pressmeddelande om att rådet i dess helhet uttrycker sin bestörtning över utvecklingen, fördömer Isils agerande, varnar för att systematiska attacker mot civila på grund av deras etniska eller religiösa tillhörighet kan utgöra brott mot mänskligheten. Vi har också hört FN:s minoritetsexpert tala om risk för folkmord. Rådet kräver vidare att den humanitära hjälpen ska tillåtas nå de behövande; tillträdet är ett svårt problem. Nu finns också ett brittiskt resolutionsförslag som diskuteras och som förmodas antas redan denna vecka. Där är fokus på sanktioner mot Isisledningen men också mot rekryteringen av det som kallas för ”foreign fighters”. Ett enigt säkerhetsråd förväntas anta det brittiska förslaget. Några återstående knutar ska dock dessförinnan lösas.

På EU-sidan mobiliseras nu ett omfattande stöd. Före krisen bidrog EU med 7 miljoner euro till humanitära insatser i Irak och har nu ökat stödet till totalt 17 miljoner euro, varav 5 miljoner tillkännagavs så sent som den 12 augusti. Man har också öppnat ett permanent fältkontor i Erbil. Vi har haft kontakt med de svenskar som finns i norra Irak och har försökt hjälpa dem som velat komma därifrån. Därför har trycket på vårt sektionskontor i Erbil och på vår ambassad i Bagdad ökat.

Rådsslutsatser förbereds för antagande men är under dagen fortsatt under diskussion i Coreper vad gäller Irak. De punkter som vi ser kommer att lyftas fram i rådsslutsatserna är stöd för den irakiska regeringen och för Iraks suveränitet och territoriella integritet, oro över den humanitära situationen samt EU:s beredskap att bistå. Man lyfter fram den bekymmersamma säkerhetssituationen och fördömandet av Isils övergrepp.

Stöd uttrycks för den amerikanska flyginsatsen, och man välkomnar att den politiska processen att bilda en regering har tagit ett steg framåt genom att en regeringsbildare, vice talmannen al-Abadi, har utsetts. I morse fick vi också nyheten att den förre premiärministern al-Maliki har beslutat sig för att stiga åt sidan, träda tillbaka och stödja al-Abadi som ny premiärminister. Det är ett viktigt steg framåt när det gäller att försöka få till en inklusiv regering som återspeglar det irakiska samhällets olika grupperingar. Det har varit det stora problemet.

Rådsslutsatserna kommer att uppmana aktörerna i regionen att bidra konstruktivt till en lösning av krisen, men det dokumentet är fortfarande under förhandling i Bryssel och jag utsluter alls inte att ministrarna själva när de möts senare i dag kommer att behöva diskutera enskilda formuleringar.

Nästa punkt under samlingsrubriken Södra grannskapet är fredsprocessen i Mellanöstern, med betoning och fokus på Gaza. För att rekapitulera läget kan jag säga att i början av juli inleddes det som Israel kallar för Operation Protective Edge. Den utlösande faktorn var, som vi minns – det är ju det tredje kriget sedan Israels unilaterala uttåg ur Gaza 2005 – kidnappningen och mordet på tre israeliska ungdomar. Det ledde till en omfattande israelisk operation på Västbanken. 400 palestinier med koppling till Hamas greps. Mordet på en palestinsk ungdom, utförd av israeliska extremister, ledde i sin tur till ökade spänningar även i Gaza och till ett ökat antal raketattacker mot israeliska mål samt israeliska flygattacker tillbaka.

Egypten har återtagit sin traditionella roll som medlare mellan Hamas och Israel och fått till stånd en förlängning av vapenvilan, en ytterligare sådan, på fem dagar. Mellan vapenvilorna har olika avbrott skett, raketer har skjutits av och israeliska flygattacker har ägt rum. Just nu tycks dock femdagsvapenvilan hålla. De har arbetat intensivt i Kairo för att försöka hitta en mer långsiktig lösning, och enligt FN-sändebudet Serry står parterna faktiskt inte alltför långt ifrån varandra. Det finns ett antal överenskomna arrangemang – successiv upplösning av Israels blockad, öppnandet av gränsövergångar, fiskezon, former för löneutbetalningar – det var ju ett kärnproblem i konfliktsituationen – genom tredje part i form av humanitära bidrag till de offentliganställda i Gaza, det vill säga till dem som Hamas tidigare hade avlönat.

Stöd för denna lösning har nu uttryckts från både amerikansk och israelisk sida. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan finns det frågor som förmodligen kommer att hanteras utanför ett avtal om vapenvila. Det är kravet på hamn, flygplats, utlämning av fångar samt demilitarisering, vilket Hamas motsätter sig eftersom de menar att de inte är besegrade och därför inte vill lyssna på krav om demilitarisering.

Även i Gaza råder en akut humanitär kris. Enligt FN:s bedömning är förstörelsen den här gången tre gånger så omfattande som förra gången, under Operation Cast Lead 2008, när det gäller jordbruksmark och infrastruktur. Samma gäller antalet internflyktingar som nu är ca 270 000, förstörda hem 16 000, antalet hemlösa 100 000. Hela Gazas befolkning, 1,8 miljoner invånare, bedöms vara i behov av matpaket och hälften av befolkningen av extra vattenförsörjning. Närmare 2 000 palestinier ska ha dödats, 85 procent av dem civila, 450 barn. Enligt FN är 25 000 barn i behov av psykologiskt stöd.

Man kan spekulera över de bakomliggande orsakssammanhangen, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Hamas har försvagats. Det är ett resultat av Israels isolering av Gaza och Egyptens stängning av smuggeltunnlarna. Bildandet av den övergri-

pande ämbetsmannaregeringen, teknokratiska regeringen, skedde kanske snabbare än vad Israel, Egypten och Fatah väntat sig, och eftersom Hamasregeringen avgått och Ramallahregeringen inte hade tillstånd att besöka Gaza uppstod det maktvakuum i Gaza som ledde till att över 40 000 av Hamas offentligtanställda förlorade sitt jobb och därmed också sin lön. Det är en viktig orsak till de växande inompalestinska spänningarna.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**

<<<Samtidigt har Hamas vunnit viss sympati som den aktör som står upp mot ockupationen. Däremot har Abbas ställning stärkts i relation till det internationella samfundet och gentemot Israel.

Slutligen ska i den här beskrivningen också noteras att Norge och Egypten tagit initiativ till en givarkonferens som ska äga rum i Kairo i Egypten. Den var ursprungligen tänkt att äga rum den 1 september. Nu talas det om att skjuta på den en vecka till den 8 september förutsatt att parterna dessförinnan kommit överens om vapenvila och fortsatta förhandlingar. Den kommer naturligtvis att ha politisk relevans eftersom det då blir tillfälle att se hur man följer upp den långsiktiga lösning som förhoppningsvis kan förhandlas fram i Kairo.

Rådsslutsatser är förberedda. I dem välkomnar EU vapenvilan och uppmanar parterna att komma överens om en hållbar sådan och en mera långsiktig lösning. Egyptens engagemang och medlarroll lyfts givetvis fram. Oro uttrycks över den katastrofala humanitära situationen, särskilt vad gäller internflyktingar, vatten, el, odetonerade bomber, förstörda eller obeboeliga hem etc. Krav på ökade insatser för att underlätta omedelbart och fritt tillträde för humanitära insatser i enlighet med internationell humanitär rätt understryks.

Situationen bedöms vara ohållbar sedan många år, och därför står i utkastet att återgång till status quo, före den senaste konflikten, inte är ett alternativ. En grundläggande förbättring av levnadsvillkoren för den palestinska befolkningen i Gaza bedöms vara absolut nödvändig och isoleringen måste brytas. Hamas och andra militanta Gazagrupper raketattacker, tunnelbyggen och hot måste upphöra och avrustning ske. Vi kan i rådsslutsatserna också se att de fyra principer som utrikesministern nyligen tecknade i en debattartikel i DN finns väl återspeglade i rådsslutsatserna.

Låt mig så gå vidare till den sista punkten under punkten Södra grannskapet, den som handlar om Libyen. Där har den militära konflikten mellan de stridande parterna blivit allt djupare och man glider mot ett sammanbrott av samhället. Våldet är fortsatt i huvudsak koncentrerat till Tripoli och Benghazi. Enligt mediekällor har hundratals dödats i juli och augusti, däribland Tripolis polischef, som bara häromdagen mördades av okända män. Våldsvågen bör ses i ljuset av den politiska utvecklingen, där centralmakten i Tripoli blir allt svagare.

Om man ska försöka sammanfatta läget kan man säga att det råder en kraftmätning och en maktkamp mellan de två huvudrivalerna Zintanmilisen och Misratamilisen samt de miliser som ansluter sig till dem. Zintanmilisen har lierat sig med den före detta Gaddafigeneralen Haftar. Han var den som i våras inledde en offensiv mot islamister i östra delen av

landet,>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<. Den alliansen står mot Misratamilisen, som bildat en tillfällig allians med Ansar al-Sharia, alltså de våldsbejakande salafisterna. Maktkampen, som förs utanför de politiska institutionerna, handlar mer om kontroll över territorier och smugglingsvägar än om ideologi och islam-tolkning.

Ständiga regeringsskiftet har förstärkt polariseringen, och en politisk process har svag trovärdighet i folkdjupet. Det präglade förstas valet till Representativrådet, Council of Representatives, som ägde rum i juni. Våldsutvecklingen i somras har beskrivits som islamisternas motoffensiv efter deras nederlag i valet, där islamisterna ansågs vara förlorare. Dock är det kanske en lite skev bild. Parlamentsvalet byggde inte på partiröster utan på person dito, och hela processen var behäftad med stora brister, inte minst vad gällde legitimiteten. Det var bara 630 000 som röstade den gången, mindre än hälften av den röstberättigade befolkningen. Vi kan notera att 1,5 miljoner hade registrerat sig, vilket är att jämföra med 2,8 miljoner registrerade väljare vid valet i juli 2012.

Parterna på marken är i dagarna svåra att nå för att få till stånd någon form av förhandling. FN, UNSMIL, har försökt medla för att få till stånd ett eldupphör och en mer långsiktig vapenvila, men hittills, får vi notera, utan resultat. Milisernas maximalistiska synsätt gör att situationen kan förvärras de kommande veckorna. Representationsrådet hade ett första möte den 4 augusti i Tobruk, och trots omfattande utmaningar har en del beslut kunnat fattats, bland annat om det framtida presidentvalet som ska ske genom direktval. Man har även antagit en resolution om ovillkorligt eldupphör som ska övervakas av FN. Det återstår att se hur den kan genomföras.

Generalsekreteraren i FN, Ban Ki-moon, har utsett EU:s nuvarande särskilde representant spanjoren Bernadino León till sin nye särskilde representant för Libyen, till chef för United Nations Support Mission in Libya, UNSMIL, från september i år. Hans företrädare var libanesen Tarek Mitri.

Italien är tillsammans med Ungern och Malta de enda europeiska länderna vilkas ambassader fortfarande har lokal närvaro. EU-delegationen har tillfälligt förflyttats till Tunis, och USA har utlokaliserat sig till Valletta. Från svensk sida har vi kvar vår honorärkonsul i Benghazi, som vi är i kontinuerlig kontakt med.

Slutsatser förbereds även på den här punkten. EU kommer att på nytt fördöma det fortsatta våldet och de förödande konsekvenserna för civilbefolkningen och uppmana alla parter att omedelbart stoppa våldsutövningen och delta i en fredlig dialog. EU kommer att uttrycka stöd för FN och UNSMIL:s pågående ansträngningar att få till stånd ett eldupphör. Vi kommer att uttrycka att vi ser fram emot att representationsrådet spelar sin rätta roll i att leda ansträngningarna att skapa en inkluderande politisk dialog. EU kommer att välkomna utnämningen av Bernadino León som FN:s generalsekreterares särskilda sändebud för Libyen. Vi ser utnämmandet som ett erkännande av EU:s engagemang för att få till stånd en lyckosam demokratisk transition i landet. León var ju tidigare EU-representant. Därmed är den punkten avklarad.

Nästa punkt gäller Ukraina. Vi har via medier kontinuerligt kunnat följa den dramatiska utvecklingen i Ukraina. Det är kanske en banalitet att säga att läget i östra Ukraina är fortsatt instabilt. De senaste veckorna har präglats av intensifierade strider, och trovärdiga uppgifter finns nu om beskjutning med artillerield från ryskt till ukrainskt territorium. Moskva har kontrat med att anklaga ukrainsk militär för att beskjuta ryskt territorium. De ukrainska styrkorna har återtagit flera orter men fortsätter att möta hårt motstånd. Separatisterna håller dock fortsatt, enligt utländska uppgifter, fler än 150 människor som gisslan.

Den internationella expertgrupp som arbetar på nedslagsplatsen för det nedskjutna malaysiska passagerarplanet MH17 har fått avbryta sitt arbete den 7 augusti på grund av beskjutning från de terrorister som kontrollerar området. Gruppen befinner sig nu i vänteläge. Hittills har man identifierat 65 av de 298 offren.

Det förekommer olika uppgifter om ryska truppansamlingar vid den ukrainska gränsen, men omfattande är den. Vi kan notera att Ryssland första veckan i augusti genomförde en fyra dagar lång flyg- och luftförsvarsövning med mer än hundra flygplan och helikoptrar, delvis i området utmed den ukrainska gränsen.

Det humanitära läget förvärras alltmer för Ukraina. Mest kritisk är situationen i Luhansk, som sedan början av augusti är utan vatten, el, telefonnät, inklusive det mobila nätet. Brist råder även på livsmedel, mediciner och bränsle. Ryssland begärde med anledning av den humanitära situationen i östra Ukraina den 5 augusti ett extra möte med FN:s säkerhetsråd och erbjöd sig att skicka en konvoj med humanitärt bistånd under överinseende av Internationella Rödakorskommittén. Det har varit en lång följetong, med utomordentligt oklara ingångsvärden, som vi i detta ögonblick fortfarande inte riktigt vet slutet på.

Ryssarna har kontaktat det schweiziska ordförandeskapet i OSSE och informerat om att man beslutat sända en humanitär konvoj till östra Ukraina. Man uppgav att man hade fått stöd för planerna från Internationella Röda Korset, vilket dock Internationella Röda Korset dementerade. Jag var personligen i kontakt med Rödakorschefen Peter Maurer förra helgen, och han beskrev för mig den utomordentligt intrikata situationen innan Röda Korset kan ta på sig ett ansvar för en humanitär operation, som under inga förhållanden får ha några militära förtecken.

Den 12 augusti utgick till slut den ryska lastbilskonvojen med förnödenheter från Moskva i riktning mot östra Ukraina. Den har bytt väg ett antal gånger, och uppgifterna nu på morgonen säger att den är alldeles inpå den ukrainska gränsen, dock inte på den ursprungligen överenskomna platsen där Ukraina har kontroll över gränsstationen utan vid någon gränsstation där separatisterna har kontroll över gränspassagen.

Det finns en trilateral kontaktgrupp där man från rysk och ukrainsk sida tidigare varit överens om att Internationella Röda Korset skulle distribuera hjälpen, men efter det att konvojen nått gränsen har de officiella versionerna gått isär om logistiken. Nu hör vi, för vad det är värt, att det skulle finnas en överenskommelse om att konvojen får gå in, att ryska chaufförer ska finnas med och att OSSE:s och Internationella Röda Korsets personal ska finnas ombord, ingenting annat. Men om detta vet vi för

ögonblicket alltför lite för att kunna säga hur det hela till slut kommer att utveckla sig.

Samtidigt har president Porosjenko tagit initiativet till en ukrainskledd humanitär insats till förmån för östra Ukraina. Han har också inbjudit FN och andra internationella givare att bidra. Även den insatsen skulle genomföras i ICRC:s regi. Det var i går ett koordineringsmöte mellan potentiella givare, och en behovsbild på över 30 miljoner USDollar har presenterats i form av en Preliminary Response Plan, som det heter. Från svensk sida förbereder regeringen ett beslut om att avsätta upp till 35 miljoner kronor för humanitära insatser i östra Ukraina inom ramen för en sådan internationell av FN ledd insats.

EU:s övergripande stödpaket till Ukraina, som jag tror att jag nämnt ett antal gånger för utskottet och för nämnden, har en inramning på 11 miljarder euro för perioden 2014–2020, däribland 1,6 miljarder för makrofinansiering. Det finns en särskild arbetsgrupp inom kommissionen för att koordinera EU-stödet. Den 8 juli hade vi ett högnivåmöte i Bryssel för att diskutera givarsamfundets samordning av stödet till Ukraina samt förbereda för en givarkonferens.

Vi kan erinra oss att efter nedskjutningen av det malaysiska passagerarplanet har EU beslutat om ett antal sanktioner. Förutom att gå vidare med listningar av personer och entiteter samt närstående till den ryska ledningen, de som kallas för ”cronies”, har så kallade fas-tre-sanktioner, sektoriella sådana, beslutats på finanssidan och på energiteknologisidan, samt vapenembargo och att stoppa utlåningen från Europeiska investeringsbanken och från den europeiska återbyggnadsbanken i London, EBRD. Vidare har beslutats om begränsning av export och investeringar på Krim och i Sevastopol.

Efter det att Ukraina, Georgien och Moldavien undertecknat associeringsavtalen med EU har Ryssland infört flera handelshinder mot dessa länder som en bestraffningsåtgärd. Det är en av de punkter som vi finner det angeläget för EU att reagera mot. Vi finner det oacceptabelt att dessa länder ska bestraffas för att de vill ha frihandel med EU. Vidare fattade Ryssland den 7 augusti ett regeringsbeslut om olika handelspolitiska åtgärder mot USA, EU, Kanada, Australien och Norge. Det gäller kött, fisk, mejeriprodukter, grönsaker och frukt. Det slår dock inte i någon stor omfattning mot den svenska livsmedelsexporten till Ryssland.

En rådsslutsatstext är under utarbetande i Bryssel. Den kommer att behandla just den humanitära situationen, hanteringen av den ryska konvojen, som inte får vara någonting annat än just humanitär. Den behandlar FN-responsen på FN-planen som Ukraina tagit initiativet till, en varning till ryssarna vad gäller unilaterala åtgärder, en uppmaning till OSSE att utsträcka sin kontroll till de olika gränsstationer som de än i dag inte har full kontroll över, en uppmaning till tillträde till platsen där MH17 kraschade. Vidare kommer i slutsatserna en uppmaning till Ukraina att fortsätta med sitt reformarbete.

I slutsatserna kommer också en varning om att fortsatta sanktioner kan bli aktuella, och inte minst en kritik mot de handelspolitiska åtgärder som Ryssland vidtagit mot EU och mot Moldavien, Georgien och Ukraina. Samtidigt finns naturligtvis beredskap att fortsätta att förklara

för den ryska sidan hur frihandelsavtalen kommer att kunna genomföras utan att de blir till men för Ryssland. Även gasförhandlingarna kommer att citeras.

Den sista punkten på dagordningen är en övrig fråga och gäller ebolaepidemin i Västafrika. Ett antal medlemsstater vill diskutera saken, men det är oklart om det blir några slutsatser och vilka åtgärder WHO och de internationella folkhälsoorganen anser behöver vidtas beträffande hur man skyddar sig mot spridningen av epidemin.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Tack, kabinetssekreteraren, för föredragningen! Jag tänkte börja med Irak. Den humanitära krisen är enorm. Utanför portarna till riksdagshuset var det, när jag kom, en kurdisk grupp som demonstrerade. De vill se mer humanitär hjälp. Jag vet inte om det beror på att vi inte ser tillräckligt med rapporter, men det är viktigt att medierna kan visa om hjälpen kommer fram. Många hör av sig och säger att hjälpen inte kommer fram och att FN inte har lyckats organisera arbetet tillräckligt snabbt. Det finns hjälporganisationer på plats, men hjälpen kommer inte fram tillräckligt fort. Jag undrar om kabinetssekreteraren kan säga något ytterligare om att förstärka den humanitära situationen.

Jag har även en fråga om rådsslutsatserna. Man har ändrat i skrivningen under punkt 3, där ”military support” nu har blivit ”military material”. Jag tänker att det möjligtvis behövs militärt understöd, typ det som USA:s flygvapen har gett, men att bara skicka materiel ser jag som ett ganska omöjligt sätt att lösa situationen eftersom den kurdiska Peshmergan inte förmår hantera exempelvis flygvapen. Jag vet inte varför meningen har ändrats och skulle gärna vilja ha svar på det.

Anf. 6 LARS OHLY (V):

Offensiven från IS i Irak är förskräcklig, och jag tror inte att det är någon skillnad i uppfattning om hur viktigt det är att stoppa den och att ge allt möjligt humanitärt stöd till befolkningen som nu är på flykt. I den svenska debatten har från Folkpartiet framförts krav på att Sverige ska exportera vapen eller annat krigsmateriel till peshmergastyrkorna i norra Irak. Jag vill gärna att kabinetssekreteraren klargör den svenska regeringens inställning till förslaget som kommer från ett av regeringspartierna.

När det gäller Mellanöstern, Irak och kanske också övriga konflikter i dagsläget är mycket av insatserna inriktade på att få stridigheterna att upphöra och att stoppa lidandet för att sedan kunna påbörja någon form av återuppbyggnad och försoning. Det är naturligtvis viktigt, och det akuta måste komma först. Men både när det gäller Gaza och Irak är det uppenbart att det sker omfattande brott mot internationell lag. Här finns exempel på krigsbrott, brott mot krigets lagar i övrigt och i flera fall brott mot mänskligheten.

Vi har en internationell rättsordning för att ställa ansvariga till svars, men det sägs väldigt lite om hur man arbetar för att den internationella rättsordningen ska kunna träda i kraft. Jag skulle gärna se att den svenska regeringen drev hårt att den internationella rättsordningen måste träda in.

När man har fått striderna att upphöra måste man försöka lagföra dem som är ansvariga för olika typer av brott som begås i krig eller i andra typer av konflikter.

Anf. 7 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Tack för redogörelsen! Som vi påtalat vid ett flertal tillfällen vill vi socialdemokrater gärna se ett FN-mandat för en internationell insats beträffande Irak. Det gäller självklart beträffande humanitär hjälp men också för att stödja de ansträngningar, även militära, som görs av den irakiska armén och den kurdiska regionala regeringens styrkor, som bekämpar IS. Det tycker vi vore väldigt viktigt.

Jag skulle vilja hänga på det som Lars Ohly sade. Det handlar om Sveriges bidrag vad gäller krigsmateriel. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande om vad hela regeringen tycker om det och särskilt om regeringen är enig.

När det gäller Gaza koncentreras nu, av förklarliga skäl, mycket kring den dagsaktuella situationen. Men jag vill föra fram att det är otroligt viktigt att man talar om de bakomliggande händelserna till varför det blivit som det blivit och att man hela tiden arbetar utifrån och följer de FN-resolutioner som är framtagna. Även här skulle vi gärna se mer internationell militär närvaro.

Anf. 8 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag ska försöka svara på den fråga som flera ställt om krigsmateriel-export och då konstatera att vår praxis och vårt regelverk inte gör det möjligt att exportera krigsmateriel till oroshärdar av den typen. Även om regelverket inte är absolut hugget i sten är vår praxis sådan. Ett antal andra EU-medlemsstater har funnit det gott att gå in. Vi hörde om den franska insatsen. Vi vet att amerikanerna har skickat rådgivare, detta utöver deras flyginsatser. Man måste också beakta att den typen av samarbeten måste ske mellanstatligt, det vill säga mellan staterna. Det är ett speciellt problem med det om det är en del av en stat som vill ha militärt stöd. Det har också framkommit i de olika slutsatser som EU har antagit, inte minst i den handlingskod som råder på området inom EU. Det innebär att det är med stater man diskuterar. I den mån det sker leveranser till andra måste det ske med centralregeringens goda minne. För svensk del är det inte aktuellt när det gäller krigsmateriel, vilket utrikesministern utvecklat i olika uttalanden.

Vi koncentrerar oss helt på det humanitära spåret. Det framgick också av artikeln som statsministern och utrikesministern publicerade i Svenska Dagbladet häromdagen. Vi är stora på det humanitära området. Jag redovisade några siffror på vad vi hittills har gjort, och vi har naturligtvis hög beredskap. När vi ser den tydliga behovsbild som FN och EU håller på att teckna ser vi också på vilket sätt vi bäst kan bidra så att det blir en effektiv och väl samordnad insats. Målet måste hela tiden vara de behövande människorna och de underskott som måste täckas. Det måste vi fokusera på.

Jag noterar Lars Ohlys synpunkt om återuppbyggnad och brott mot internationell rätt. Det återkommer alltid både i FN:s MR-råd och i andra

sammanhang att brott av MR-natur måste lagföras. Det finns alltid en efterföljande diskussion på det området. Vi har till och med särskilda institutioner i form av den internationella brottmålsdomstolen i det sammanhanget.

Vad gäller behovet av ett FN-mandat hoppas vi naturligtvis att säkerhetsrådet kommer att ta sitt ansvar. Det var också en av huvudpunkterna i statsministerns och utrikesministerns inlägg i artikeln häromdagen, alltså att säkerhetsrådet, inte minst de permanenta medlemmarna i rådet, måste ta sitt ansvar.

Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C):

Ordförande! Tack för föredragningen! Jag vill inleda med en kommentar om Irak. Precis som kabinettssekreteraren sade är det avgörande att EU blir tydligare gentemot FN. FN:s säkerhetsråds frånvaro den senaste veckan har varit tydlig. Det är viktigt att få EU-medlemmarna i säkerhetsrådet – fransmännen och briterna – att ta ansvar för att få en resolution som inte bara fördömer våldet och understryker vikten av humanitära åtaganden utan också testar frågan om responsibility to protect, alltså ett starkare FN-mandat. Det vi sett hittills gör att det finns stor risk för att vi kommer att få se våldet i utökad omfattning även utanför nuvarande område. Bagdad ligger inte långt borta. Det handlar, som sagt, om Irak som helhet. Det är viktigt att briterna under sitt ordförandeskap i säkerhetsrådet lyfter fram och testar de permanenta medlemmarna i den frågan.

I unionens förordning kan man läsa att det, när det gäller krigsmateriel, är viktigt att bedöma och värdera risken för att det hamnar hos terroristorganisationer eller enskilda terrorister. Tyvärr har vi beträffande IS sett att tidigare materiel kommit dem till del. Jag utgår från att man drar slutsatser också utifrån det.

När det gäller Palestina och Gaza vill jag ge stöd för regeringens uppfattning men också understryka att en lösning för Gaza kräver, enligt de tongångar som bland annat Carl Bildt synliggjort och som återfinns i slutsatserna, att man även från EU:s sida funderar över situationen så att man inte återgår till tidigare utgångsläge utan funderar över på vilket sätt EU mer aktivt kan medverka till att påverka hela grundorsaken till konflikten.

Anf. 10 CARINA HÄGG (S):

Herr ordförande! Det har framkommit många intressanta synpunkter. Marie Granlund har från Socialdemokraternas sida framfört en del. Jag tycker att Frank Belfrage var otydlig i sitt svar om regeringens syn. Han hänvisade till utrikesministerns ställningstagande men inte till regeringens. Här skulle vi behöva få ett förtydligande, till exempel om Folkpartiet stöder regeringens politik i de frågor som berör Irak. Det är viktigt att veta om vi har en enhällig regering, inte minst för att jag känner att vi tidigare inte har fått hela bilden redovisad för oss. Det har ju funnits underförstått stöd till oppositionsgrupper som bedriver en väpnad kamp, men det har också flödat över till Isis. Jag är väldigt bekymrad om vi inte

kan vara tydliga och ha en klar information till riksdagen om vilka grupper man ytterst stöder.

Nu står vi inför att stoppa ett folkmord. Krigsmaterielfrågan har delvis berörts. Det är viktigt med ett FN-mandat. Det beslut som kan komma från FN om foreign fighters behöver vara tydligare. Hur kommer det att påverka Sverige? Ligger det någonting i pipeline, mer än det vi hört från enskilda regeringsföreträdare? Behovet av humanitärt stöd är naturligtvis viktigt att understryka. Resolution 1325 och 1820 är viktiga, alltså att man dokumenterar det som så småningom kanske kan leda till rättsprocesser i Haag.

Vilken beteckning använder regeringen? Har det någon folkrättslig betydelse om man säger IS, Isil eller Isis?

Jag vill understryka att det är viktigt att regeringen tar ansvar för att bedöma resande till strid, till stöd inte minst för Isis. Det är viktigt att den bedömningen är korrekt och uppdaterad. Jag var själv ute i kriget förra veckan, och det råder ingen tvekan om att det reser ned folk från Sverige. Man kunde inte agera från turkisk sida eller från svensk diplomatisk sida. Det är ganska anmärkningsvärt att vi fortfarande inte gör mer i den frågan. Ytterst innebär det, som en konsekvens, säkerhetsrisker i Europa och i Sverige. Det som står i texten om sekteristiskt stöd är viktigt, men det finns också kopplingar till Europa och till EU:s ansvar.

Jag har en kort fråga om rykten som gått under sommaren om att Egypten skulle gå in i Libyen. Är det realistiskt?

Slutligen vill jag bara säga att förebyggande arbete alltid är det viktigaste.

Anf. 11 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Låt mig först göra en kommentar till Kerstin Lundgrens beskrivning, som jag inte har några synpunkter på. Vad gäller grundorsakerna är det som Kerstin Lundgren säger viktigt. Det är först när man får se en stabil, långsiktig lösning – då talar vi om fredsprocessen i Mellanöstern – som vi också kan se en stabil lösning för Gaza. Gaza måste ingå i den nya palestinska administrationen. Vi måste alltså bejaka, på särskilt angivna villkor, den försoning som varit på gång mellan Hamas och Fatah. Vi måste också se en utveckling mot återupptagna fredsförhandlingar som leder till tvåstatslösningen där Israel och Palestina kan leva sida vid sida längs säkra gränser. Det finns inga säkrare gränser än de som grannarna ömsesidigt har erkänt.

Det är ett viktigt påpekande från Kerstin Lundgren att grundorsakerna måste lyftas fram. Det görs för övrigt i den text som ministrarna förväntas anta senare i dag. Det har varit en röd tråd i hela EU:s agerande alltsedan det svenska ordförandeskapet 2009, där vi identifierade parametrarna och de ingångsvärden som vi ser som nödvändiga för en fredlig lösning som bygger på just tvåstatsgreppet.

När det gäller Carina Häggs fråga är jag inte helt säker på att jag uppfattade vad hon avsåg, men en punkt handlade om vad man gör med de så kallade "foreign fighters" och de resande som bidrar till våldsutvecklingen i regionen och sedan kommer hem och dessutom kanske ställer till det på hemmaplan. Där finns en svensk lagstiftning, och våra rättsvär-

dande myndigheter är utomordentligt aktiva när det gäller att bevaka de svenska intressena härvidlag.

Jag vill också peka på den resolution under kap. 7 om tvingande åtgärder som säkerhetsrådet nu har framför sig och som beräknas bli antagen senare i veckan. Där finns ett särskilt avsnitt om åtgärder som man förväntar sig att medlemsstaterna ska vidta mot rekrytering, resande, kontroll av de egna medborgare som vill medverka i konflikten i regionen.

Sedan uppfattade jag inte frågan om Libyen. Kanske Carina Hägg vill upprepa den?

Anf. 12 CARINA HÄGG (S):

Det har förekommit uppgifter under sensommaren om att Egypten var berett att gå in militärt i Libyen. Finns det någon sanning i dessa uppgifter?

Anf. 13 Departementsrådet ROBERT RYDBERG:

Ja, det har förekommit sådana uppgifter. Det finns också uppgifter om att vid något tillfälle har egyptiska trupper överskridit gränsen till Libyen. Konflikten i Libyen hotar Egypten i allt högre grad. Det inträffade bland annat ett allvarligt terrorattentat på den egyptiska sidan av gränsen som var direkt kopplat till insatser från libyska terroristgruppers sida.

Medan jag har ordet kan jag passa på att komma med ytterligare ett tillägg när det gäller stödet till Irak. Som det har sagts är det viktigt att hjälpa till och stärka mottagningskapaciteten, inte minst från FN, i Erbil. Det har vi från svensk sida mycket aktivt försökt bistå med genom att sex experter från MSB kort efter Mosuls fall placerades i Erbil. De som är i Erbil kan vittna om att det är av mycket stor betydelse för FN:s lokala kapacitet.

Vår ambassadör är i Erbil just nu, och vi har aktiva samtal både där, i Genève och på andra platser med FN-systemet och med internationella organisationer för att se vilka ytterligare humanitära behov som finns och som man vill ha vår hjälp med att täcka. Som kabinetssekreteraren sade är appellen övertecknad, men det betyder inte att det inte kan finnas punkter där ytterligare insatser just nu skulle vara av värde.

Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag vill gärna ha en kommentar till min synpunkt gällande säkerhetsrådet och EU:s syn på säkerhetsrådets resolutioner, de som borde finnas på agendan.

Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag tyckte inte att jag riktigt fick svar på frågan angående texten i rådsslutsatserna. Jag förstår att kabinetssekreteraren kanske inte kan sitta här och förhandla om exakt vad som ska stå i texterna, men om man tittar på det som står nu ser man att det står att varje medlemsstat ska agera och respondera positivt för att ge den kurdiska regionala myndigheten ”urgently military material”. Det låter som att alla EU-länder nu skulle

vara direkt positiva till att ge dem militärt materiel. Det känns lite märkligt om alla skulle låsas in på det sättet. Om några länder vill skicka materiel får de göra det. Jag förutsätter att den gemensamma ståndpunkten inom EU beträffande vapenexport fortfarande gäller. Den ena delen är att man har avgjort att om det kan bidra till regional destabilisering så ska man inte exportera vapen, och om man tror att vapen kan komma på villovägar ska man heller inte skicka vapen.

Man kan fråga sig vad som är nästa steg. Om vi skickar vapen till Peshmergan kan vi tycka att det är bra i dag, men vad händer i nästa steg? När vi har skickat en mängd materiel är frågan vad vapnen kommer att användas till i nästa steg. Därför tycker jag att det är viktigare att vi säger att vi ger militärt understöd, att till och med EU:s stridsgrupp kan medverka.

Att bara säga att vi ska skicka militärt materiel till Peshmergan utan att veta vad det sedan ska användas till är en annan fråga. Därför tycker jag att vi ska ha mer restriktivitet när det gäller ensidiga vapenleveranser men säga ja till militärt understöd, och gärna ett FN-mandat enligt responsibility to protect.

Anf. 16 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Av alla de skäl som Désirée Pethrus precis har linjerat upp är det vad Sverige anbelangar, inte minst vår restriktiva praxis när det gäller vapenleveranser till utomstående>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Att göra någonting annat, nämligen ge militärt stöd, är en helt annan fråga. Det är en stor fråga. Jag vill påminna om att även USA övervägt den frågan och konstaterat att de har dragit sig tillbaka och till intet pris vill tillbaka med marktrupp. Obama har sagt detta flera gånger. Den optionen är inte av aktualitet, i varje fall inte nu, inom EU-kretsen.

Det råder lite olika uppfattningar i EU:s medlemskrets vad gäller vapenleveranser och därför är skrivningarna, de som Désirée Pethrus satte fingret på, satta inom hakparentes, och de kommer att diskuteras vidare av ministrarna. Texten är inte överenskommen på den punkten just för att det finns olika uppfattningar. En sak är att vissa medlemsstater har blivit approachade och har responderat, till exempel Frankrike, vilket de också har offentliggjort. Andra har en mer restriktiv syn på detta av de skäl som Désirée Pethrus lyfte fram. Därför gäller det att hitta en skrivning som gör att alla kan känna sig bekväma. Den skrivningen har vi inte just nu på bordet, utan den kommer ministrarna att tala om senare i dag.

Vad gäller Kerstin Lundgrens fråga om FN och säkerhetsrådet försökte jag säga att det finns en resolution som nu ligger på säkerhetsrådets bord och som handlar om just situationen i Irak, Isil, fördömanden, sanktioner och även åtgärder mot de utländska krafter som vill ansluta sig till bataljerna i Irak. Om det sedan går vidare till att bli ett FN-mandat till en operation återstår att se; det är ett steg kvar. Just nu är det inte av omedelbar aktualitet men kan naturligtvis dyka upp vad det lider. För närvarande har fokus framför allt legat på det humanitära området. Det är också där som vi från svensk sida ser att vi kan lämna ett substantiellt bidrag.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag har en fråga som egentligen hänför sig till samma textstycken som berörts av både Kerstin Lundgren och Désirée Pethrus. Det gäller punkt 3 i slutsatserna beträffande Irak. Där står att the European member states agree "to respond positively to the call by the Kurdish regional authorities to provide urgently military material". Jag delar helt kabinetssekreterarens synpunkt att en insats på marken i det området nu synes tämligen osannolik. Då handlar det om på vilket sätt man i övrigt skulle kunna stödja de kurdiska ansträngningarna för att skydda civilbefolkningen i området. Min raka fråga är helt enkelt: Vad är regeringens syn på det textavsnitt som jag reciterade ovan?

Min andra fråga gäller Ukraina. Vi har haft frågan uppe regelbundet under fyra fem månaders tid i EU-nämnden. Såväl utrikesministern som statsministern har redovisat att det finns en trappa utlagd för EU:s olika sanktioner. Nu befinner vi oss uppenbart i ett mycket tillspetsat läge med en rysk konvoj invid den ukrainska gränsen. Om det värsta skulle inträffa och det skulle ske någon form av överträdelse av rysk militär och om de stridigheter som redan nu kan noteras från rysk sida eskalerar ytterligare är min fråga: Finns det några ytterligare trappsteg i beredskap eller har vi nått trappans topp?

Anf. 18 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Ordförande! Vår syn på skrivningen, som alltså fortfarande är flytande – den är inte färdig utan förhandlas vidare under förmiddagen, och ministrarna kommer med all säkerhet att själva vilja arbeta med den – är att de som vill och kan delta må göra det, till exempel Frankrike. Storbritannien är redan där och hjälper till med olika former av transporter. De som, på grund av regelverk eller praxis eller andra skäl, inte anser att det är det de vill göra måste själva få välja. Det får inte vara någonting kollektivt där alla måste göra samma sak. Det är en punkt.

Det andra är betydelsen av att vi vill stärka centralregeringen. Vi slår vakt om Iraks territoriella integritet som ett land. Det tycks vara något som alla nu bekänner sig till, alltså att vad man än gör i form av stöd till den kurdiska regionaladministrationen KRG måste det ske med Bagdadregeringens goda minne. De förutsättningarna har förbättrats i och med att vi ser en regeringsbildare och att al-Maliki har trätt tillbaka. Nu finns alltså bättre förutsättningar för en inklusiv centralmakt i Bagdad som kan bidra till att lösa de frågorna.

När det gäller ordförandens nästa fråga, om vi nått trappans topp, är svaret nej. Det är därför det i utkastet till slutsatser finns skrivningar om beredskap att kunna gå vidare. Inte minst är vi angelägna att svara och svara upp mot de handelspolitiska trakasserier som Ryssland lyfter fram både i förhållande till dem som slutit frihandelsavtal med EU och i förhållande till EU självt genom att sätta stopp för exporten av olika livsmedel. Där förestår säkert diskussioner om huruvida detta är WTO-kompatibelt och huruvida vi har möjligheter till retaliation. Den diskussionen återstår, men att man från EU:s sida inte kan låta de egyptiska handelspolitiska åtgärderna passera obemärkt är fullt klart.

Anf. 19 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Tack för en bra redogörelse, kabinetssekreteraren! Jag har en följdfråga till den som ordföranden ställde beträffande handelseffekterna av Ryska federationens åtgärder gentemot EU. Har det gjorts någon bedömning av hur allvarliga de kommer att vara, och hur är uppbackningen från övriga länder inom EU? Vi vet sedan tidigare att det finns de som har stora avtal med Ryssland och därför har varit väldigt försiktiga. Har detta ändrats?

Avslutningsvis vill jag ta upp sista meningen i regeringens ståndpunkt där det står att ”EU bör även tydligt markera att Rysslands handelspolitiska bestraffning ...” etcetera. Varför har man valt ett så pass svagt ord i stället för att skriva ”skall”?

Anf. 20 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Det är självklart att EU:s medlemsstatskrets står bakom de olika sanktioner som vi har vidtagit mot Ryssland. Det finns också en kritisk negativ reaktion till de åtgärder som Ryssland vidtagit i form av handelspolitiska skyddsåtgärder både mot Moldavien, Georgien och Ukraina och mot EU:s livsmedellexport. Kommissionen kommer att värdera detta och se på vilket sätt vi bäst svarar upp mot de ryska handelspolitiska åtgärderna som vi finner oacceptabla.

När det gäller semantiken ska jag inte märka ord. Färdriktningen och den politiska inriktningen är fullt tydlig. Det är något som vi från svensk sida och även inom EU anser ska åtgärdas. Sedan får diskussionen visa på vilket sätt det bäst sker.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Därmed avslutar vi informationsdelen av mötet och tackar de ledamöter av utrikesutskottet som inte är ledamöter av EU-nämnden för deras bidrag och närvaro.

2 § Utrikes frågor**Kabinettssekreterare Frank Belfrage****Information och samråd inför extra möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 15 augusti 2014**

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vi fortsätter EU-nämndens sammanträde. Vi kan väl göra så att vi tar punkterna var för sig ännu en gång. Det är i samtliga fall fråga om beslutspunkter. Vi börjar med Irak.

Anf. 23 LARS OHLY (V):

Jag anser att regeringen tydligt bör ta ställning mot den skrivning som flera ledamöter har hänvisat till och som kan tolkas som att samtliga EU-länder ska ställa upp med krigsmateriel till de kurdiska styrkorna. Jag anser att den svenska regeringens officiella hållning är den riktiga. Sverige kan inte exportera krigsmateriel till regionen såsom regelverket ser ut och ska inte heller göra det.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar det som en avvikande mening. Det var menat så, eller hur, Lars Ohly?

Anf. 25 LARS OHLY (V):

Det beror på regeringens inställning. Om regeringen tydligt markerar att man inte tänker gå med på en sådan skrivning är jag nöjd med det. Annars måste jag anmäla avvikande mening.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Den är villkorad, med andra ord.

Anf. 27 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Jag vill framföra fyra synpunkter.

Den första synpunkten är att inte bara sekteristiska spänningar och den humanitära situationen bör diskuteras utan även vilken regeringsammansättning som kan ha förmåga att återta kontrollen från Isil. Är regeringen för inkluderande riskerar man att hamna i ett läge med eftergifter till Isil, likt det som vi sett under många år i Pakistan.

Min andra synpunkt är att förvisso är territoriell integritet en viktig princip, men man måste också vara realistisk. Irak kontrollerar mindre och mindre av sitt eget territorium för varje vecka som går. Chansen att kurderna kommer att inlemma sig och låta sig styras från Bagdad ser vi som låg. Kristna har uppenbart behov av att få en fredad zon i Irak och har en legitim önskan att uppnå självstyre på Nineveslätten för sin egen överlevnad. Det som bör uppmuntras är därför att genom fredliga överenskommelser ge kurder och kristna självstyrande områden i stället för att uppdelningen ska ske med våld.

För det tredje vill vi framhålla att för att lösa den akuta situationen anser vi att EU ska verka för att FN upprättar en säker zon för utsatta minoriteter att fly till. Vi instämmer i regeringens ståndpunkt vad gäller vikten av humanitärt stöd men ser hellre en FN-ledd insats för att stödja kurder, kristna och även andra utsatta minoriteter i kampen mot jihadister. Om enskilda medlemsländer ska gå in med stöd på olika sätt ser vi helst att det sker på ett kontrollerat sätt. Att ensidigt och okontrollerat exportera vapen till kurdiska armén ser vi som ett riskabelt projekt som tyvärr också kan gå ut över kristna grupper eftersom kurder vill ta över områden som kristna velat nå självstyre inom.

Vår fjärde och sista synpunkt är att EU:s medlemsländer gemensamt måste ta ett övergripande och stort ansvar för att förhindra att EU exporterar jihadister som sedan kommer hem för att göra rekryteringsturnéer. Den utvecklingen måste få ett slut, och där vill vi se kraftfulla insatser från EU:s sida.

I de fall som regeringen inte instämmer i vår uppfattning beträffande de synpunkter jag här har framfört vill jag anmäla avvikande mening.

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C):

I den omdiskuterade delen av Irakärendet uppfattade jag att kabinetssekreteraren sade att den svenska hållningen var att vi inte skulle ha en skrivning som innebär att man uppmanar alla stater att bistå den kurdiska regeringen med militärt materiel. Jag vill understryka att det i så fall är en god uppfattning från regeringens sida, och jag önskar lycka till med det arbetet i dag. Jag hoppas att man från svensk sida understryker vikten av ett FN-mandat som möjliggör även militära insatser.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Nu vill jag försöka strukturera det hela något. Det gäller de synpunkter som Johnny Skalin hade. Jag uppfattar dem som just synpunkter, och Johnny Skalin har sagt att om regeringen inte håller med anmäler Sverigedemokraterna avvikande mening. Sedan kokade den egentliga frågan från Johnny Skalin till kabinetssekreteraren ned till diskussionen om huruvida EU:s medlemsstater ska välkomna export av militärmateriel. Den frågan har även Lars Ohly varit inne på. Det är närmast där vi nu behöver ett förtydligande.

Anf. 30 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vår inriktning är att försöka hitta sådana skrivningar som gör det möjligt för dem som har en lagstiftning som möjliggör för dem att delta att kunna göra det ifall de kan och vill, medan de som inte anser sig kunna det utan i stället vill göra som vi, koncentrera sig på det humanitära, kan göra det. Det vi ska försöka undvika är något slags övergripande uppmaning till alla att göra samma sak. Det är den inriktningen vi har. Det var lite grann det som också Kerstin Lundgren lyfte fram i sin kommentar.

Anf. 31 LARS OHLY (V):

Jag tycker att regeringens inställning är riktig och noterar med tillfredsställelse att Folkpartiets förslag om vapenexport till området inte har stöd av någon annan än Folkpartiet.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag vill som just folkpartist säga, Lars Ohly, att det alltid är märkligt när Sverige gärna ser andra länder göra insatser till stöd för civilas säkerhet men självt avstår. Det var ingen avvikande mening och inte heller något medskick. Det var bara ett uttalande från min sida.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, men jag noterar avvikande mening från Sverigedemokraterna. Med det lämnar vi punkten Irak och går över till MEPP/Gaza.

Anf. 33 LARS OHLY (V):

Både när det gäller Irak och Mellanöstern, och möjligtvis också övriga konflikter, till exempel Libyen, har jag framfört att jag tycker att den svenska regeringen bör driva på för att den internationella rättsordningen ska få en roll efter det att konflikterna åtminstone har stoppats. Regeringen bör driva på för att ansvariga för de brott mot krigets lagar eller brott mot mänskliga rättigheter och mänskligheten som förekommit och förekommer beivras i efterhand.

Sverige bör driva på att EU skriver in att man kommer att driva linjen att den internationella brottmålsdomstolen ska hantera den typen av brott och utkräva ansvar av dem som fattat beslut som inneburit att civila – barn, kvinnor – våldtagits och dödats i en omfattning som är långt utöver vad som är rimligt i en krigssituation.

Jag har fått svar från kabinetssekreteraren där han hänvisar till de internationella institutionerna. Det räcker inte för mig. Jag anser att Sverige ska driva den uppfattningen i EU för att få med den i slutsatserna.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Mot bakgrund av de besked som tidigare getts av kabinetssekreteraren får jag nog notera det som avvikande mening på samtliga punkter. Jag tänkte sammanfattningsvis, Lars Ohly, notera den avvikande meningen i slutet. Kan vi göra så?

Anf. 35 LARS OHLY (V):

Ja.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Därmed kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt. Vi återkommer till Vänsterpartiets avvikande mening i slutet.

Nästa punkt gäller Libyen. Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt såvitt avser Libyen.

Vi går vidare till Ukraina. Jag konstaterar att det finns stöd även i detta fall för regeringens ståndpunkt.

Beträffande samtliga punkter – Irak, MEPP/Gaza, Libyen och kanske också Ukraina; jag uppfattade Lars Ohly så – finns det en avvikande

mening från Vänsterpartiet som handlar om lagförande av brott mot mänskligheten på olika sätt och att det ska dokumenteras samt att EU ska referera till detta.

Anf. 37 KERSTIN LUNGGREN (C):

Jag vill säga att det är en märklig hållning eftersom regeringen i flera av kommentarerna betonat just vikten av internationell rätt, av den internationella humanitära rätten. Det är inte så att regeringen hoppar jämfota över just den frågan. Snarare är den oftast grundläggande i regeringens arbete. Jag utgår från att kabinetssekreteraren instämmer i det.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Ja, det gör kabinetssekreteraren, men det hindrar inte att Lars Ohly vill gå lite längre på den punkten. Det har han gjort, och vi har noterat de avvikande meningarna från honom.

Därmed tackar vi kabinetssekreteraren med medarbetare för närvaron i EU-nämnden i dag.

1 § Utrikes frågor (gemensamt sammanträde med

utrikesutskottet).....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	2
Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	8
Anf. 6 LARS OHLY (V).....	9
Anf. 7 MARIE GRANLUND (S).....	9
Anf. 8 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	10
Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C).....	10
Anf. 10 CARINA HÄGG (S)	11
Anf. 11 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	12
Anf. 12 CARINA HÄGG (S)	12
Anf. 13 Departementsrådet ROBERT RYDBERG	12
Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C).....	13
Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 16 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 18 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	14
Anf. 19 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	15
Anf. 20 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	15
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	16

2 § Utrikes frågor.....

17	
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 23 LARS OHLY (V).....	17
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 25 LARS OHLY (V).....	17
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 27 JOHNNY SKALIN (SD).....	17
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C).....	18
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 30 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	18
Anf. 31 LARS OHLY (V).....	18
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 33 LARS OHLY (V).....	19
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 35 LARS OHLY (V).....	19
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 37 KERSTIN LUNDGREN (C).....	20
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	20